

מהיקות השבת

יו"ל ע"י ישיבת חיים של תורה - לובלין פניה"ק ירושלים ת"ו | בראשות הגאון רבי מנחם ברוך יאוע שליט"א תלמידו של מרן פוסק הדור בעל 'שבת הלוי' זצוק"ל

משיחותיו של מורינו ראש הישיבה שליט"א

הברכה המיוחדת שאינה נראית כברכה...

קנאה למנשה באפרים, ושלח לחזר בכניו מה שארע לו עם אחיו שקנאו בו מחמת שיעקב כבדו בכתנת פסים יותר מאחיו הגדולים. אכל יעקב וזכה ליותר ממנשה - שממנו יצא יהושע בן נון. וישם את אפרים לפני מנשה, והפשט בזה, שהקדים להזכיר את אפרים לפני מנשה באפרים: 'ישמך אלקים באפרים ומנשה'.

נדך שהוא מלאך

ועוד יש לפרש בזה, שבשתי הברכות ברך את אפרים יותר ממנשה, שאפרים זכה שיתקם בו: "האלקים הרועה אותי מעודי" - שיהושע בן נון נכדו יהיה רועה ישראל בשליחותו; וכן שיהושע יהיה המלאך הגואל אותי - שכמו שמשח היה מלאך ה' שהוציא את ישראל ממצרים, כך יהושע יהיה מלאך ה' שהנחיל את הארץ לעם ישראל. ויהושע יתברך ישר מהקב"ה, ואלו מנשה יתברך על ידי המלאך ולא ישר מהקב"ה.

"ויברך את יוסף ויאמר האלקים אשר התהלכו אבתי לפניו אברהם ויצחק האלקים הרעה אתי מעודי עד היום הזה". צריך להבין, איזו ברכה ברך יעקב אבינו את יוסף באמרו, "האלקים אשר התהלכו אבתי לפניו אברהם ויצחק...? אלא, שבזה דבר עם יוסף אודות זה שאבותיו אברהם ויצחק חפשו את דרך ה', וזה חלק מהברכה, שחזקו לזכר את מעשי אבותיו וזלזלו את ה' הוא בדרך - שהלכו לפני ה', הינו שהשכילו לעשות את רצונו יתברך והקב"ה הלך אחריהם כמי שמסכים למעשיהם, כי עלו כל מעשיהם לרצון לפניו.

והמשיך ואמר: "האלקים הרעה אתי מעודי עד היום הזה". בזה חזקו לזכר שהקב"ה רועה אותה כל ימי חייו. ואתה יוסף הרי ראית בעצמך היאך נלקחת ממני, ובסוף הראה לי ה' שהכל התהפך לטובה, ונעשית למלך בעל דרגה גדולה ועצומה בעבודת ה'. וזוהי ברכתו של יוסף - החזיק באמונה ודעת ה'.

מתי צריך מלאכים?

אחר כך יעקב ברך את בני יוסף: "המלאך הגאול אתי מכל רע יברך את הנערים". הינו, שה' ישלח להם מלאכים שיכניעו את אויביהם. כמו שמצינו שכלפי עשו - שהיה הולך לפי כחות של מלאכים ולא האמין בה' באמת - ה' שלח מלאכים כנגדו. ויקרא בהם שמי ושם אבתי, שיזכו לדרגתי ולדרגת אבותי אברהם ויצחק, שזכו שהקב"ה בעצמו היה עמהם ותמך בהם ולא היו נצרכים למלאכים. וידגו לרב בקרב הארץ. שהקב"ה ירבה אותם בלי שיהלישו את דעת הבריות - כדגים שהם מסתרים במים, כך הם סתירתו מעיני חבריהם את הצלחתם ואת מה שהם מתרבים.

ואחרי כל הברכה הזאת, יוסף הצטער שיעקב כבד את בנו אפרים הקטן יותר מבנו מנשה הגדול וברכו בימינו - וזאת, כדי שלא יהיה

מהיקות גויסים

הדירה שהגיעה חיש קל מהרה...

כאשר רצינו לעבור דירה משכונת בית וגן, מקרנו את דירתנו מתוך תקווה שדע שנצטרך לפנותה, נמצא דירה במקומה לקנייה. אמנם הימים הלכו ולא מצאנו דירה. כשהגיע שלשה שבועות לפני המועד שבו אנו צריכים להעביר את חזקת הדירה שלנו לקונה, הוא התקשר אלינו והודיע כי הוא מתכוון להכנס לדירה במועד שסכמנו, וללא פשרות... התחלתי להסביר לו שאנו לא מצאנו דירה, ושיאיל בטובו לתת לנו להשאיר בדירה עוד כמה שבועות עד שנמצא את הדירה.

אך הקונה אמר שהוא מקרן להכנס לדירה בדיק במועד שסכמנו עמו, ולא יוכל בשום אופן לאפשר לנו להתעכב בה. לאחר הפצרות רבות הוא הסכים שישאר בנתיא שנישלם לו דמי שכירות חדשית בסכום פסקע מאד. הבנתי שאני לנו ברירה אלא לצעק לה' שיחוס עלינו וישיענו.

היה זה מוצאי שבת כאשר כל המשפחה היו ישיבים, שבתאי כשקלי מדיאן מהענין וערכת את סעודת מלכה מלכה כפי שאני מקפיד לרצף בכל מוצאי שבת. חוף כדי הסעודה הודיתי לבזוא יתברך על המאכלים שנותן לי ולילדי, ועשיתי דקה של תפלה שאותה למדתי מהגלוין שלכם במדור 'מתיקות הנסים'. וכך אמרתי:

"רבנו של עולם, אתה הרי נתת לי בנים, שאוהי מתנה גדולה הרבה יותר מדירה; ומי שחסר לו בנים, לא עלינו, הדאגה שלו על זה היא קשה הרבה יותר ממצבי שאני נצרך לדירה, ואתה גם זו ומפרנס אותי ואת בני ביתי. אם כן, בטוח אני כך שבזואי תתן לי גם דירה כדי לגדל בה לתורתך ולמצותיך את הילדים המתוקים שנתת לי. אגא, בזכות דוד מלאך משיחא שאני משתדל בסעודתי חק ולא יעבור בלי נדה עשה לנו גם ועוד בשבוע הזה חון אותנו בדירה נאה המתאימה עבורנו".

ולקחתי לישון בבחוחו מחלט ובלב שמת. אמנם עברו להם יום ויומים ואף שלשה ימים ולא התקדם כלום בענין, אך ראו זה פלא. בהגיע יום חמישי אני מקבל טלפון כאשר על הקו מדבר יהודי ואומר: "לפני כשלוש שנים איתם את הדירה שלנו בהר נוף והייתם מעוניינים לרכשה, אלא שאני חזרתי בי ולא רציתי למכרה... קעת אני מעגן ברצינות למכרה". ואן, כי הדירה הייתה מתאימה לנו באופן הנעלה ביותר וכמוכן שמתקנה היתה גדולה מאד מהבשורה הזאת. עוד באותו יום חתמתי אותו חוץ ורכשנו את הדירה בשעה טובה ומצלחת.

"להודיע שכל קויר לא יבוש, ולא יקלמו לנצח כל החוסים בה".

ו. מ. הר נוף

שענין מצוה זו היא לזכר בעת קיימה שאברהם אבינו היה נאמן מאד לה' והרגיש עצמו עפר. וכן, בזכות זה זכינו למצות אפר פרה אדומה - שבבעת קיימה הפכה זכר את אברהם אבינו שהרגיש עצמו כאפר מפני נאמנותו לה'. אם כן, הנאמנות של אברהם זכרה אותנו במצות הללו שהם עצמם גורמות נאמנות, שכן עפר סוטה גורמת נאמנות מהאשה לבעל.

איך אפר מטהר?

וכן אפר הפרה מטהר את הטמא מת. ולא שיש איזה כח באפר לטהר אלא שפינון שאברהם אבינו הרגיש עצמו שהיה ראוי להיות אפר באש של אור כשדים וה' הצילו, לכן כאשר הכהן זכר את הנאמנות הזאת של אברהם, הוא יכול לטהר את המת על ידי שזרק עליו אפר. וכמו שמדריך בלשון תז"ל (הליו מה:), שבשכר זה שאמר אברהם "ואנכי עפר ואפר", זכינו לאפר הפרה. כלומר, שבשכר זה שזכרו בעת זריקת האפר את הנאמנות של אברהם אבינו, יטהרו.

כי הקב"ה אומר: אם אתה זוכר את נאמנותו של אברהם סבך וגם אתה רוצה להיות נאמן וחשוב כחי ולא טמא החשוב כמת, אני מטהר אותך.

יסודות התורה

אלא, דהנה כל התורה מלמדת אותנו את המדות הטובות של אבותינו הקדושים - כמו שחמש בראשית עוסק בעבודת מהאבות הקדושים, וחמש שמות מלמדנו איך התנהגו עם ישראל מול הצדיקים הגדולים משה ואהרן. וכנגד התנהגותם של אבותינו ורוענו הקדושים, קבע לנו הקב"ה מצות לדורות.

כמו שאמרנו חז"ל, שהקב"ה 'אסתכל באורייתא וברא עלמא', הינו שהקב"ה הסתכל במעשי האבות הכתובים בתורה, ומזה ברא לנו עולם של מצות הקשורים ליסודות האמונה של האבות. כמו שאמרנו חז"ל, שמזה שאמר אברהם אבינו: "ואנכי עפר ואפר", זכינו למצות אפר פרה ועפר סוטה; ומזה ששם כסה את נח אבי, וכן בניו למצות ציצית, וכו'.

נאמנותם של האבות

והאבות מלמדים אותנו בעקר להיות נאמנים לה', ואנו נצטיינו על מצות שיביאו לנו את הנאמנות לה'; וכיון שאברהם אמר: "ואנכי עפר ואפר", והיתה לו נאמנות גדולה לה' - שזרק עפר על אביו והאמין שהקב"ה ילחם את מלחמותיו גם על ידי עפר פשוט - זכינו אנו בזכות הנאמנות הזאת למצות עפר סוטה, וכו'.

הנביא יחזקאל נצטוו לקחת שני עצים, ועל אחד כתב: "ליהודה ולבני ישראל חברו", ועל השני כתב: "ליוסף עץ אפרים וכל בית ישראל חברו". ולכאורה צריך להבין, מדוע הצוויה היה לכתב זאת על עץ, לכאורה ראוי היה לקחת שני ספרי תורה ולכתב זאת על המעיל שלהם - שהרי ספר התורה הוא קדוש שהקב"ה כתבו - במקום לכתב על עץ? אלא שהעץ הוא דבר ששולח שרשים ומצמיח פרות, וגם התורה נמשלה לעץ, כמו שכתוב: "עץ חיים היא למחזיקים בה". לכן נכתב שם על עץ, לרמז להם על מדת האהדות, ששבת זה צריך להשתדף עם השבת השני ומזה יזכו לבנים מעלים - כמו העץ שמתחבר לאדמה ומזה מניב פרות טובים.

והדבר הזה הוא באמת פלא גדול, שבתורה (במדבר לו) כתוב במפרש: "איש גנחלת מטה אבתי. ודבקו בני ישראל" - הינו שכל שבת ישתדף רק עם השבת שלו ולא עם שבת אחר; ובאו חז"ל (תענית לו) ודרשו ביום ט"ו באב: "זה הדבר אשר צוה ה' לבנות צלפהד - דבר זה לא יהא נוהג אלא בדור זה", שבוה מצאו אסמכתא לכך שיהיה מתר לכל שבת להנשא לשבת אחר. ולכאורה קשה, היאך שנו מפסוק מפרש שבתורה!?

אם יש קנאה צריך הרחקה

ולכן אמר להם יעקב אבינו, הנה מלכתחלה ראוי היה שתנשאו זה לזה ואין שום ענין להבדיל ולהפריד בין שבת לשבת, כי כלם אחת. אבל כיון שהיה בהם מעט מן הקנאה לפי דרגתם הגדולה ובאו לידי מכירת יוסף,

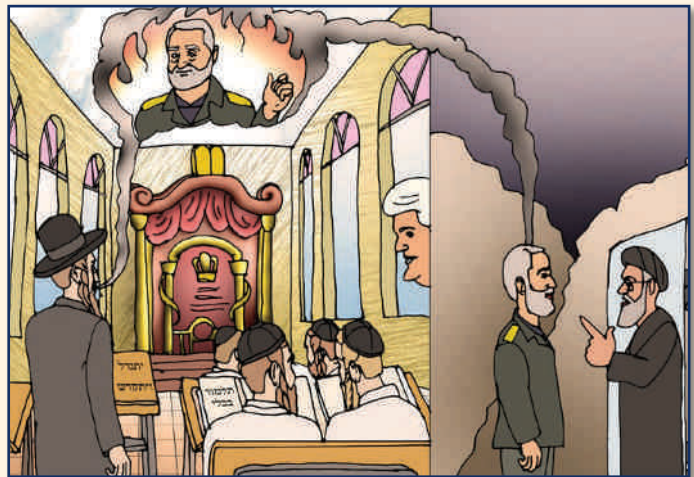
יוסף, התברר מן המפרע שיש בלבם פנים בדות של מדות הקנאה והשנאה, כמו שכתוב מפרש בפסוקים "וישנאו אתו", "ויספו עוד שנא אתו". ובדאי זה היה רק בדקי ודקות, לפי דרגתם הגדולה של שבטי קה.

נמצא, שהקב"ה הסתכל במעשיהם ונדבריהם של האבות הקדושים ומזה ברא לנו מצות. ולפי זה יובן הענין מדוע ראו חז"ל להתיי את השבטים להנשא זה לזה - כי הבינו שהתורה אסרה זאת משום שכאשר השבטים מכרו את

סיום הש"ס ששים את חיי הרשע

יהודים יקרים סימו את לימוד הש"ס לשמה, והפיקו ממנו לקח של מדות טובות - להתרחק מדיני נויקין, ולהזהר בקמון ובקבוד האלת. ולעסק בברכות והודאות למלך מי וקום המטיב לנו ומנשימנו נשימות מתוקות בכל עת, ובזכות זה, הפסיק ה' את נשימותיו של צורר היהודים הקרוי קאסם סולימי שר"י, שכל מאוץ היה להיזק לעם ה'. כסאם הש"ס שהניב מדות טובות ואהבת ה', אמרו קדיש שפגע בקדקדו של אותו צורר ישראל ארוז בעת שהתנגד עם שפתו לרשע, הקרוי חסן נסראללה הארוז שר"י, שההיזיו על חיו. וסולימי שר"י פחר במיתת עצמו (כפי שהעיד שפתו לרשע), וזאת בזכות הלימוד הקדוש.

מהו הקדיש שצריך לומר על צורר ואויב ישראל? וכיצד זכה נשיא אמריקע - טראמפ, שנהא כשהוא מבטי בהערצה מחלון בית המדרש - להיות השליח לישועת ה'?

מתיקות שיח

תפילות

רבנו של עולם, מודים אנו לפניך על מפלתו של רשעים, שעליה אמר דוד שירה לפניך. זכנו שכשם שזכיתנו לראות בסיני את השלמה של חיי הצוררים, כן תזכנו לראות במפלתו השלמה של אויבי ישראל, ובפריחתו ובהצלחתו של עם קדשך.

וזכנו במהרה לגאולה השלמה שתאיר ותורח עלינו כאור הבקיה ויחלפו כל הימים הקשים כלא היו, ותשפיע עלינו גשמי ברכה ונדבכה, שירדו לברכה ולא לקללה, לחיים ולא למות. ולא יביאו הגשמים שקטנות ונקומים, לא לגוף ולא לרכוש של אף אחד מישראל, רק תנחם עלינו גשמים של חיים וברכה שיפקדו את הארץ ואת פרותיה לטובה, אמן סלה.

לא התחתנו עם שבט יהודה בזמן ירבעם בן נבט שהיה משבט אפרים.

והסבה שירבעם בן נבט כל כך נקשל היתה משום שהמלוכה לא שיכת לשבט אפרים אלא לשבט יהודה - וכדומת החשמונאים, שפינו שהמלוכה לא שיכת להם לכן לא הצליחו להמשיך את מלכותם. ולעמיתו מנשה חזר בסוף בתשובה, כי היה משבט יהודה, שלקה שיכת המלוכה ויש להם את נמוסי המלכות - שהיא השפלות הסבועה בשבט יהודה. כמו שכתוב בהם: "כרע שכב כארי" - שכורעים בדרך בשפלות, ואילו ירבעם שהוא משבט אפרים אין לו את נמוסי המלכות, כי היה בעל גאווה.

על פי שהוא מלך החיות, כך יהודה לא יכול לגור עם דן, וכן בשאר השבטים.

ולעתיד לבוא, אכן יהיה קזה שלום שאפלו החיות יוכלו לגור זה עם זה, כמו שכתוב (ישעיה יא): "וְגַר זָאב עִם כְּבִישׁ, שָׁוְהוּ חֲדוּשׁ גְּדוֹל מֵאֵד וְגַם הַבְּנֵי אָדָם יִהְיוּ בְשָׁלוֹם זֶה עִם זֶה, אֵף עַל פִּי שִׂישׁ בִּינֵיהֶם טְבָעִים וּתְכוֹנוֹת שׁוֹנוֹת לְחֻלוֹטִין, כְּמוֹ שְׂכֵתוֹב (ע)"; "אִפְרַיִם לֹא יִקְנָא אֶת יְהוּדָה וְיְהוּדָה לֹא יִצַר אֶת אִפְרַיִם".

הקין שתלוי בקיין...

ובקש יעקב לגלות להם את הקץ, הינו שרצה לגלות להם מתי יוכלו להנשא זה לזה. אבל הקב"ה העלים ממנו את הקץ ולמדם שזה תלוי בהם, שכאשר יעשו קץ למריבות, לקנאה ולשנאה, ויהיה ביניהם עין טובה, אזי יזכו לקץ של הפרוד בין השבטים ויוכלו להנשא זה לזה.

אבל בזמן חז"ל, ביום ט"ו באב שהיה אחר היום של תשעה באב, היה זה יום של בכיה לדורות אף בימים ההם שקדם חרבן בית המקדש, ובמדבר היו נכנסים לקברותיהם בתשעה באב; עד שבשנה האחרונה, כשלא מתו, חכו שבעה ימים של בכי עד ט"ו באב ואז קמו בשמחה, ובאו באותו יום לאהבה ישראל גדולה. לכן זכו בדורות שאחר כך ביום הזה - שהתרו שבטים לבוא זה בזה, כמו שהיה ראוי לכתחלה לפני מכירת יוסף.

מה הם נמוסי המלכות?

והקב"ה צוה את יחזקאל לחבר עץ לעץ, כדי לרמוז שהשבטים יתערבו זה בזה ומשפחות יתערבו במשפחות באהבה ובשלום. כי אף על פי שהתרו שבטים לבוא זה בזה, בכל זאת השטן עורר ביניהם מריבות, ושבט אפרים

לכן יעקב אבינו עשה הברדל בין שבט לשבט. כי אם יש קנאה ושנאה, אזי החבור ביניהם יכול להיות לרעה.

חוקתו של הקנאי

וכמו שמצינו, שכאשר שמעון ולוי התחברו להרג את שבטם, חבורם היה לרעה - שלא באו לקבל את עצת יעקב על כך. וכן מצינו ששמעון ולוי התחברו להרג את יוסף (כמבאר בתרגום יונתן על הפסוק "ויאמר איש אל אחיו"), ואליהם התחברו כל השבטים לרעה נגד יוסף.

כך השתדכות בין שבט לשבט עלולה להיות לרעה, מחמת מדת הקנאה והשנאה שיש בהם בדקות. כי זהו יסוד, שאדם שיש לו קנאה ושנאה על חברו, עליו לעמד ברחוק ממנו כדי שלא יראה את הצלחותיו ויבוא לקנאות בו.

וכגון, שאם ישתדכו השבטים זה עם זה, הרי שמשפחת הכלה עלולים לשנא את החתן שבא משבט אחר, על כך שהוא נכנס לתחום ולנכסים שלהם בעוד שאינו מהשבט שלהם כלל. לכן יעקב אבינו אמר: "אחלקם ביעקב ואפיצם בישראל". והתכנית הזאת של יעקב היא בעצם לא תכנית אישית שלו, אלא כל מחשבותיו היו על פי ה', שידע שרצונו יתברך להפרידם כדי לחסך קנאה ושנאה מביניהם. ואכן כך הקב"ה צוה בימי משה, שלא ינשאו השבטים זה עם זה.

הילכו ארצה ונחש יהודיו?!

ולכן יעקב ממשיל כל שבט ושבט לענין אחר: יהודה הוא ארצה, ודן נחש, נפתלי אלה שלוחה, ובנימין זאב, וכו'. שבוה אמר להם שלכל אחד יש טבעים ותכונות שונים, וכשם שארצה לא יכול לגור עם הנחש אף

מתיקות לנית צורך היהודים

אויבי ישראל, ובראשם צורך היהודים עלי חמינאי, שר"י מנהיגם הסטא של אויבי ישראל, מבכים בבכי תמרורים על אבדתו של קאסם סולימיני שר"י, (תלמידי הנאמן והמבכה של עלי חמינאי שר"י). שהיה מתכנן מעשי החבלה והפסקת דסטרא אחרא. וישם שבחתי עסק להרג בני אדם, כך גם במותו הרג גם רבים מחבריו שנמחצו למות בלונות. ובכיתם ואבלותם הגדולה מוכיחה לנו כמה גדולה היתה המכה שנתנו להם הקב"ה בהרגו את המפקד גדול שלהם, שהריגתו שקולה פהריגת רבבות רבבות ממחבליהם. יעקב תפקידו הבכיר שהיה אחראי לכל פעולותיהם המרים.

ההסבר המלא לציונים והתשובה לשאלות, במאמר 'באבד רשעים רנה'

נפל מי שרא נתן לפוסי...

ולכאורה, מדוע דוקא האות נו"ן נקראת נפילה, הרי נפילה שכתב בכל אות לפי החטא נפיקטא - כמו ומבא בודוי, ואשמנו, בגדנו, גזלנו, לפי סדר אל"ף בי"ת? אלא, משום ש'נפילה' היתה כבד שירבעם מנע את ישראל מלבוזא לבית המקדש ולעשות 'נפילות אפים' לפני ה' בהודאה ותשובה.

ויהושע בן נון היה ההפך מירבעם בן נבט, שאביו נקרא נו"ן, והנו"ו שלו היתה בכחינת 'נפילות אפים' - שכינו שיהיה שפל ושרת את משה כמשרת, ונקרא הושע שזה אותיות 'שעוה', לכן היה נופל לפני ה' בהודאה.

וזה הפרוש, "נפלה לא תוסיף קום": כלומר, שאם אדם נפל, עליו לפול לפני ה' בתשובה ובהכרת הטוב מעתה על חסדי ה', ולא יוסיף לקום בגאווה לפני ה', אלא ישאר בענה גמורה ושלמה תמיד.

לא תהמיין את החריין

ולכל אדם יש לפעמים בימי חייו הרעיוני תשובה והכנעה גדולה מאד - כגון בפטירת אהד מקרוביו ל'ע - שבוה הקב"ה פותח לו קעין חריין שדרכו יוכל להתקרב אליו באמת בהכנעה גמורה, אבל כעבור כמה שבועות הוא חוזר לגאווה ומדבר לשון הרע.

לכן הקב"ה מברכנו: "נפלה לא תוסיף קום", היינו שנוקה לפול לפנינו בענה והכנעה ולא נוסף לקום לגאווה.

וירבעם בן נבט נכשל בזה, שהוא שהלך עם גאווה כל חייו ולכן הפסיד את עולמו הבא. כמו שאמרנו חז"ל שאפילו כלפי הקב"ה התגאה, שבשעה שהקב"ה אמר לו שיטיל עמו בגן עדן יחד עם דוד, הוא לא הסכים לטיל עם הקב"ה ודוד אלא אם הוא ילך בראש.

ישראל מארץ הקדש; ויוסף נזהר בכבודם של אחיו, וירבעם ולזול במלכות בית דוד וחלק על רחבעם בן שלמה.

ולכן לא נכתב פסוק באות נו"ן, כי הקב"ה נתן נפילה גדולה לירבעם - שאין לו עולם הבא ואין לו תקומה עקב מעשיו הרעים. ומסביר האב לבנו, שאכן יש אות נו"ן ב'אשרי' - שדוד הקדים את האות סמ"ך לאות נו"ן ואמר: "סומך ה' לכל הנפלים", פי לעם ישראל יהיה תקומה. וכך יש לפרש את הפסוק: נפלה ולא תוסיף לנפל עוד! קום בתולת ישראל! ורק לירבעם בעצמו לא תהיה תקומה, מפני שהלך על זרע דוד והרחיק את בני ישראל מירושלים ומבית המקדש, והכל כדי שלא יראו במלוכתם של בית דוד.

לשתק מתרעומות

ובתורה כתוב "שום תשים עליך מלך", ולא כתוב "שום תשים עליך מלכים"; כי רצון ה' שיהיה עלינו רק מלך אחד ולא שנים. ורק זרע בית דוד ראויים למלך כי הם עניים ושפלים, ולא ירבעם שהיה גאה לא ראוייה לו המלוכה אף על פי שהיה גאון בתורה, כי למודו היה עם גאווה על מנת לקנטר.

וזה הסבה שאשרי מביא לאדם עולם הבא - כי על ידו זוכרים את מלכות בית דוד ודברים בדרביו. והעקר ב'אשרי' הוא "פותח את ידך", שבו משבחים את ה' על המזון שבה בזכות מלכי בית דוד העניים והשלמים עם ה'.

הסבה שדוד לא עשה ב'אשרי' פסוק מהאות נו"ן כמו שעשה במזמור קי"ט פסוקים חייובים - וכגון שהיה כותב "נפלאים חסדיך מאד" - כדי ללמדנו, שתמיד יש לאדם נפילות ועליו להזהר שלא להתרעם על זה אלא ישתק, כמו שהאות נו"ן נעלמה כשתיקה במזמור 'אשרי'.

אמרו חז"ל (ברכות ד), שכל האומר מזמור "תהלה לדוד" שלש פעמים ביום זוכה לעולם הבא, משום שגאמר בו אל"ף בי"ת, ומשום שגאמר בו "פותח את ידך".

ולכאורה קשה, הרי חסר במזמור זה פסוק על האות נו"ן, אם כן אין בו את כל האל"ף בי"ת. וחו"ל אומרים שב'אשרי' לא נאמר פסוק על האות נו"ן, משום שהיא רומזת לנפילתם של ישראל, כמו שכתוב: "נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל", ודוד סמך את ישראל ברוח הקדש ואמר: "סומך ה' לכל הנפלים". ולכאורה, אם כן מדוע במזמור קי"ט בן אמר פסוקים באות נו"ן?

אלא שאדרבה, כיון שב'אשרי' מרמז על נפילותיהם של ישראל - בכך שנחסר בו הפסוק של נפילה, לכן האומר 'אשרי' ג' פעמים בכל יום, הוא בן העולם הבא; כי בו האדם זוכר את נפילותיו וזה מביא לאדם שפלות. והנה, בבניא עמוס מדבר על עשרת השבטים שהלכו עם ירבעם, ועליהם נאמר: "נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל נטשה על אדמתה אין מקימה". ולכאורה, היתכן שלא תהיה תקומה לישראל עד שבא דוד ויסמכן!?

תמיחת הבן ותשובת האב

אלא, דהנה הבן שאומר את מזמור 'אשרי' וזוכר את פסוקיו על ידי שהוא מסדר על פי האל"ף בי"ת, כשמגיע לאות נו"ן ורואה שאין עליו פסוק, מיד הוא שואל את אביו: מדוע אין פסוק שמתחיל באות נו"ן? והאבא מספר לו שהיה מלך בשם ירבעם בן נבט שפגל, ונפילתו נבעה מאביו ששמו מתחיל בנו"ן - נבט - שלא חנכו כראוי. ובא ירבעם והתנהג ההפך מדרכו של יוסף סבו שהטיב לאחיו וכלכלם, בכך שהוא הרחיק את בני

"באבד רשעים רנה"

עמו, אלא שגלגל זאת על ידי חסיד אמות העולם מפני שקמת בלבו אהבה גדולה לעם ה'. כמו שמצינו בדומה אליו את כרש, שבזכות שאהב את עם ה' זכהו הקב"ה להחיש את

בנין בית המקדש. ויש שמזלזלים בו מפני רוח הסערה שהוא מתנהג בה, אך הקב"ה הוא זה שמכניס בו את רוח הסערה הזו, כדי שיציע את רצונו יתברך להכרית את האויבים ללא פחד ומורא, ומתקנים "רוח סערה עשה דברו".

וכשם שאומרים על יהודי קדיש כדי להכניסו לעולם הבא, כך כשרשעים נאבדים יש לכוון עליהם באמירת הקדיש שעל ידי קדיש זה הם יכנסו לגיהנם וימחה שמם וזכרם - שבכך מתגדל ומתקדש שמו הגדול. כי במקחית עמלק וזכרו לגמרי, יתגדל ויתקדש שמו יתברך - שיהיה שמו שלם וכסאו שלם.

ונבנית. ואף אם איננו רואים את בנין ירושלים בשלמותה, אנו מאמינים שבדאי היא הולכת ונבנית, וזו נחמתנו.

דוד שמה, נשמה כלנו...

ועלינו להודות לה' שקים "לעשות נקמה בגוים", כי איננו יכולים לשער כמה תכניות ומזמות רשע האויבים זממו, וכעת התחילה פרענותם. ומצינו (ברכות א), שכשדוד ראה במפלתן של רשעים אמר שירה. כך רנה צריכים לשיר ולהודות לה' על המפלה שהחלה להם, ובפרט שלאור מיתתו של אותו צורך מתו בליתו עוד כארבעים אויבים שהולכים בעקבותיו - כבני המן שמתו אחריו. "כן יאבדו כל אויביך ה'".

ועלינו לדעת שה' בעצמו עשה נקמה באויבי

עשרה בטבת הוא יום שבו התחילה הפרענות ואנו מצפים לגאולתן של ישראל, ועלינו למצוא ולראות את הנחמה שבחסדי ה'. בימים אלו זכינו לשמחה של "באבד רשעים רנה", שבתמי ה' נהרג צורר ישראל גדול גדומת המן הרשע בשושן הבירה. שעליו נאמר "רשעים בחייהם קרויים מתים", שאפשר לפרש זאת כך: רשעים כל חייהם 'קוראים' לשומעי לקחם להתרבות הריגות ו'מתים' בעולם.

ועלינו לרגן ולשיר על כך לפני ה', שהרי אמרו חז"ל (מגלה א): "אמלאה החרבה - אם צור חרבה, ירושלים נבנית". וכיון שנעשה חרבן לגוים, שגדל האבדה שלהם בהריגתו נכרת מאבלותם, שהם ממררים בכני תמורוים על מיתתו - אם כן, בודאי ירושלים הולכת

seferyahalom@gmail.com